

Aneta Suchoń¹
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Zbieranie, transport i magazynowanie odpadów jako elementy systemu logistycznego gospodarowania odpadami – zagadnienia prawne

Kolejne zmiany przepisów spowodowały, że poszczególne ogniwa systemu logistycznego gospodarowania odpadami zostały objęte rozbudowanymi regulacjami prawnymi. Celem niniejszych rozważań jest podjęcie próby oceny przepisów dotyczących zbierania, transportu i magazynowania odpadów. Zaznaczyć jednak trzeba, że normatywne pojęcie gospodarowania odpadami zawarte w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach [1] jest dużo szersze. Obejmuje bowiem, prócz

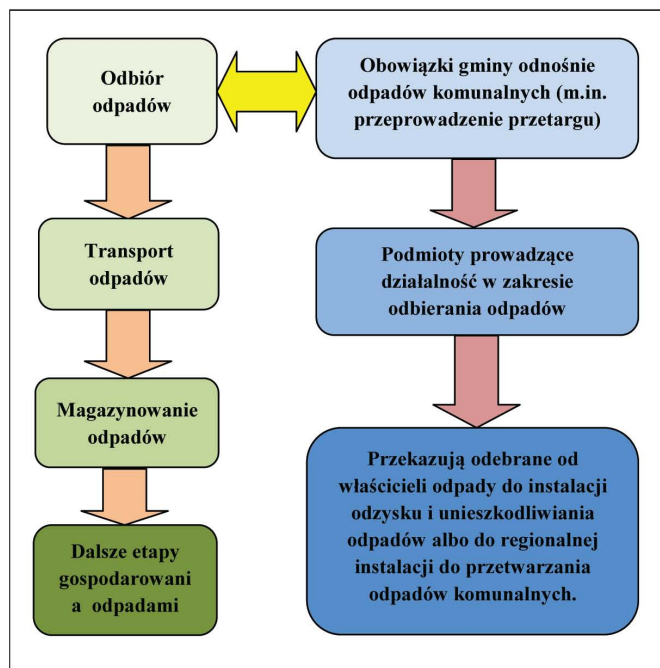
- uciążliwości przez hałas lub zapach
- wywoływać niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu, w tym kulturowym i przyrodniczym.

Zbieranie i odbiór odpadów

Na początku warto wyjaśnić, że w świetle ustawy z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach, pod pojęciem odpadów rozumie się każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Wyróżnić należy różnego rodzaju odpadów, między innymi komunalne, medyczne, obojętne, ulegające biodegradacji, weterynaryjne, zielone, z wypadków. Zbieranie, czyli gromadzenie odpadów przed ich transportem do miejsc przetwarzania, jest istotnym etapem łańcucha logistycznego gospodarowania odpadami. Przepisy stanowią, że są one zbierane w sposób selektywny, w wyniku czego dany strumień odpadów, w celu ułatwienia specyficznego przetwarzania, obejmuje jedynie odpady charakteryzujące się takimi samymi właściwościami i takimi samymi cechami.

Ustawa wprowadza zakaz zbierania, poza miejscem wytwarzania: pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, o ile są przeznaczone do składowania; komunalnych osadów ściekowych; zakaźnych odpadów medycznych; zakaźnych odpadów weterynaryjnych. Niemniej jednak, jeżeli ze względów bezpieczeństwa lub w celu zapewnienia ciągłości odbioru zakaźnych odpadów medycznych lub zakaźnych odpadów weterynaryjnych zbieranie tych odpadów jest konieczne, marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce zbierania odpadów może w drodze decyzji na to zezwolić.

W zakresie logistycznego łańcucha gospodarowania odpadami komunalnymi istotnym aktem prawnym jest także ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach [2]. Określa ona, że właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie ich w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym. Ustawa wprowadza także przepis, że rada gminy może określić, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nierucho-

Rys. 1. Schemat stosowania systemu inteligentnych agentów w logistyce.
Źródło: A. Schuldt, *Agenten entscheiden*. LOGKompas 11/2010, s. 28.

wspomnianych czynności, także przetwarzanie odpadów, łącznie z nadzorem nad tego rodzaju działaniami, jak również późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów oraz działania wykonywane w charakterze sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami. Wspomniany akt prawny wprowadza zasadę, że gospodarkę odpadami, czyli wytwarzanie odpadów i gospodarowanie nimi należy prowadzić w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w szczególności nie może:

- powodować zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt

¹ Dr Aneta Suchoń – Katedra Zarządzania i Prawa, Wydział Ekonomiczno – Społeczny Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

mości opłatę, w szczególności ilość odpadów komunalnych odbieranych od właściciela nieruchomości, częstotliwość ich odbierania od właściciela nieruchomości i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Obowiązkiem gminy jest zorganizowanie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. W tym celu wójt, burmistrz lub prezydent miasta organizuje przetarg na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetarg na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów. W przypadku gmin liczących ponad 10 000 mieszkańców rada może podjąć uchwałę o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Należy podkreślić, że to tylko i wyłącznie gmina dokonuje wyboru, czy zorganizować procedurę zamówień publicznych na odbieranie czy też łącznie na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych. W tym pierwszym przypadku podmiot odbierający będzie odbierał odpady komunalne i przewoził je do instalacji wskazanych przez gminę. Z kolei w przypadku przetargu na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych w SIWZ (czyli w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia) jednostka samorządu terytorialnego nie wskazuje takich instalacji. W takiej sytuacji, to wybrany w drodze przetargu podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości sam decyduje, do której instalacji przekaże odpady [3].

Działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej. Jej rejestr prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości jest obowiązany do spełnienia następujących wymagań między innymi:

- posiadania wyposażenia umożliwiającego odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz zapewnienia jego odpowiedniego stanu technicznego
- utrzymania odpowiedniego stanu sanitarnego pojazdów i urządzeń do odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości
- spełnienia wymagań technicznych dotyczących wyposażenia pojazdów do odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości
- zapewnienia odpowiedniego usytuowania i wyposażenia bazy magazynowo – transportowej.

Transport odpadów

Ustawa o odpadach stwierdza, że transport odpadów odbywa się zgodnie z wymaganiami w zakresie ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi, w szczególności w sposób uwzględniający właściwości chemiczne i fizyczne odpadów, w tym stan skupienia, oraz zagrożenia. Zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać transportującemu odpady, wykonującemu usługę ich transportu, miejsce przeznaczenia odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy je dostarczyć. Transportujący odpady umiesz-

cza indywidualny numer rejestrowy (o którym mowa w art. 54 ust. 1 ustawy) na dokumentach związanych z tą usługą. Z kolei środki transportu odpadów są oznakowane w sposób zgodny z przepisami. Podmiot musi spełnić także inne zasady wynikające choćby z ustawy Prawo ochrony środowiska i innych, dotyczących poszczególnych rodzajów transportu [4].

Podmioty zajmujące się transportem odpadów niebezpiecznych muszą dodatkowo przestrzegać przepisów obowiązujących przy transporcie towarów niebezpiecznych, to jest ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 roku o przewozie towarów niebezpiecznych [5]. Ten akt prawny stanowi, że uczestnik przewozu towarów niebezpiecznych jest obowiązany przeszkolić osoby wykonujące czynności związane z przewozem drogowym, kolejną i żegluga śródlądową towarów niebezpiecznych, zatrudnione przez niego lub wykonujące na jego rzecz czynności związane z przewozem towarów niebezpiecznych przed podjęciem tych czynności, w zakresie odpowiednim do odpowiedzialności i obowiązków tych osób. Szkolenie powinno być okresowo uzupełnianie w celu uwzględnienia zmian w przepisach dotyczących przewozu towarów niebezpiecznych.

Magazynowanie odpadów

Ustawa o odpadach wskazuje, że magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, obejmujące: a) wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę; b) tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów; c) magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów. Magazynowanie odpadów może odbywać się tylko na terenie, do którego posiadacz odpadów ma tytuł prawny, przede wszystkim prawo własności, użytkowanie wieczyste, trwałe zarząd, ograniczone prawo rzeczowe (na przykład użytkowanie) lub stosunek zobowiązaniowy (na przykład najem lub dzierżawę) [6].

Główna zasada wynikająca z ustawy określa, że magazynowanie odpadów odbywa się zgodnie z wymaganiami w zakresie ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi, w szczególności w sposób uwzględniający właściwości chemiczne i fizyczne odpadów, w tym stan skupienia, oraz zagrożenia, które mogą powodować te odpady, w tym zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach wydanych. Odpady, z wyjątkiem tych przeznaczonych do składowania, mogą być magazynowane jeżeli konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych lub organizacyjnych i nie przekracza terminów uzasadnionych zastosowaniem tych procesów, nie dłużej jednak niż przez 3 lata. Z kolei odpady przeznaczone do składowania mogą być magazynowane wyłącznie w celu zebrania odpowiedniej ilości tych odpadów do transportu na składowisko odpadów, nie dłużej jednak niż przez rok.

Ustawa określa, że minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania dla magazynowania odpadów, obejmujące wstępne magazynowanie odpadów przez wytwórcę odpadów. Przepisy stanowią także, że posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. W przypadku niewykonania powyższego obowiązku wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania.

Podsumowanie

Przeprowadzone krótkie rozważania potwierdziły, że na proces logistyczny łańcucha gospodarowania odpadami wpływa wiele aktów prawnych. Jest to nie tylko ustawa o odpadach, lecz także chociażby o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Nowe regulacje prawne, które weszły w życie kilka miesięcy temu, spowodowały sporo problemów w praktyce, między innymi w zakresie segregowania odpadów czy przeprowadzania przez gminy przetargów na odbieranie od właścicieli nieruchomości odpadów komunalnych i dodatkowo ich zagospodarowanie. Jednak nie ulega wątpliwości, że zmiany te były potrzebne zarówno z uwagi na ochronę środowiska, jak i konieczność implementowania przepisów Dyrektywy unijnych do naszego ustawodawstwa.

Streszczenie

W artykule przedstawiono prawne aspekty logistycznego łańcucha gospodarowania odpadami. W pierwszej kolejności rozważania skupiały się na problematyce zbierania i odbioru odpadów. W tym zakresie duże znaczenie odgrywa gmina, która organizuje zamówienia publiczne na odbieranie czy też łączenie na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych. W dalszej kolejności omówione zostały prawne zasady transportu i magazynowania odpadów.

Collection, transport and storage of waste as part of the logistics system of waste management - legal issues

Abstract

The article presents the legal aspects of waste management in a logistics chain. Firstly, the discussion focuses on the issues of the waste collection. In this respect, the crucial importance is given to the commune which organizes the procurement for collecting or both collecting and managing municipal waste. Then, the paper discusses legal rules for the transport and storage of waste.

LITERATURA

- [1] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Dz. U. z 2013, Nr 21.
- [2] Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Tekst jedn. Dz. U. z 2012, Nr 391 ze zm.
- [3] Materiał nt. przetargów na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, http://www.mos.gov.pl/g2/big/2013_04/ee41dca22e5f14efc91eb1b55b7b6bb1.pdf (dostęp: 22.10.2013).
- [4,6] W. Radecki, *Ustawa o odpadach. Komentarz*, wyd. III, LEX/el.
- [5] Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, Dz. U. 2011, Nr 227, poz. 1367 ze zm.